

Sygn. akt XVC85/15

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 12 sierpnia 2016 r.

Sąd Okręgowy w Gdańsku w XV Wydziale Cywilnym w składzie:

Przewodniczący: SSO Ewa Tamowicz

Protokolant: staż. Katarzyna Ignacek

po rozpoznaniu w dniu 9 sierpnia 2016 r.

na rozprawie

sprawy z powództwa G. K. i A. O.

przeciwko B. O.

o zapłatę

1. Oddala powództwo powódki G. K. w całości.
2. Oddala powództwo powoda A. O. w całości.
3. Zasądza od powódki G. K. na rzecz pozwanej B. O. kwotę 3 608,50 zł. (trzy tysiące sześćset osiem złotych 50/100) tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.
4. Zasądza od powoda A. O. na rzecz pozwanej B. O. kwotę 3 608,50 zł. (trzy tysiące sześćset osiem złotych 50/100) tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.
5. Nakazuje ściągnąć od powodów G. K. i A. O. na rzecz Skarbu Państwa Sądu Okręgowego w Gdańsku kwotę 262,25 zł. (dwieście sześćdziesiąt dwa złote 25/100) tytułem brakujących kosztów opinii biegłej.
6. Pozostawia Referendarzowi Sądowemu Sądu Okręgowego w Gdańsku orzeczenie o kosztach postępowania w zakresie kosztów opinii ustnej uzupełniającej biegłej J. D. przyznanych nieprawomocnym postanowieniem z dnia 9 sierpnia 2016 r. poprzez obciążenie tymi kosztami powodów G. K. i A. O. w całości.

UZASADNIENIE

Powodowie G. K. i A. O. w pozwie (k. 4-5) skierowanym przeciwko B. O., wnieśli o zasądzenie od pozwanej solidarnie kwoty 150.000,00 zł tytułem zachowku po zmarłym J. O. wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 31 grudnia 2014 roku do dnia zapłaty oraz o zasądzenie od pozwanej solidarnie na rzecz powodów zwrotu kosztów postępowania, z uwzględnieniem kosztów zastępstwa prawnego według norm przepisanych oraz opłaty skarbowej od pełnomocnictwa.

W uzasadnieniu powodowie podali, iż ojciec stron J. O. zmarł w dniu 19 marca 2010 roku, zaś w roku 2009 doszło do rozporządzenia majątkowego spadkodawcy w postaci darowizny w wyniku, której pozwana uzyskała korzyść w kwocie przynajmniej 600.000,00 zł. Przedmiotem umowy była działka o powierzchni ok. 1000 m² wraz z domem, położona w miejscowości S. w województwie (...). Tym samym uszczuplony został udział powodów jako spadkobierców.

Pozwana uznała dług wynikający z zachowku, kierując do powodów pismo z dnia 2 stycznia 2015 roku, w którym oświadczyła, że nie uchyla się od zapłaty należnego im zachowku, lecz wskazała, że nie dysponuje środkami pieniężnymi, które mogłyby na ten cel przeznaczyć.

W wykonaniu zobowiązania Sądu, powodowie w piśmie z dnia 30 kwietnia 2015 roku sprecyzowali żądanie pozwu, oświadczając, iż żądają zasądzenia na rzecz każdego z nich po 75.000,00 zł.

Jednocześnie powodowie wyjaśnili, iż spadkobiercami ustawowymi po zmarłym J. O. są: W. O., A. O., B. O. i G. K. w częściach po 1/4 spadku (k. 17).

W odpowiedzi na pozew (k. 25-29), pozwana B. O. nie kwestionowała roszczenia powodów, co do zasady, lecz zakwestionowała je, co do wysokości. Wniosła o sprawdzenie podanej przez powodów wartości przedmiotu sporu 150.000,00 zł i ustalenie, że wartość przedmiotu sporu dla roszczenia każdego z powodów to 75.000 zł oraz przekazanie sprawy Sądowi Rejonowemu Gdańsk-Północ w Gdańsku jako właściwemu rzeczowo i miejscowo do jej rozpoznania. Wnosiła także o odstąpienie od obciążania pozwanej kosztami procesu.

W uzasadnieniu pozwana wskazała, iż powództwo jest usprawiedliwione, co do zasady, ale nie, co do wysokości, którą zakwestionowała tak, co do roszczenia głównego, jak i co do odsetek ustawowych.

W pierwszej kolejności pozwana zarzuciła powodom znaczne zawyżenie wartości przedmiotu darowizny – nieruchomości zabudowanej piętrowym, jednorodziowym domem mieszkalnym wybudowanym w 1976 roku o powierzchni użytkowej około 100 m². Wskazała, że posadowiony na nieruchomości budynek mieszkalny ma 40 lat i wymaga generalnego remontu. Po 2007 roku dokonała nakładów na nieruchomość w postaci m. in. remontu łazienki, wykonania instalacji kanalizacyjnej oraz wybudowania kominka. Pozwana podniosła, iż w pozwie błędnie wyliczono wysokość zachowku, albowiem jako substrat zachowku przyjęto wartość całej darowanej nieruchomości, gdy tymczasem darowizna na rzecz pozwanej dokonana została w dniu 21 lipca 2007 roku z majątku wspólnego rodziców stron - ojca J. O. i matki W. O., a zatem substratem zachowku po zmarłym ojcu winna być jedynie połowa wartości darowanej nieruchomości.

Pozwana wskazała także, iż darowana nieruchomość nie była jedynym składnikiem majątku spadkodawcy. W dacie otwarcia spadku spadkodawca wraz z małżonką byli współwłaścicielami na prawach wspólności ustawowej majątkowej małżeńskiej nieruchomości położonej w G., stanowiącej grunt w użytkowaniu wieczystym zabudowany budynkiem garażu objętej księgą wieczystą Sądu Rejonowego Gdańsk-Północ w Gdańsku o nr (...). Nadto spadkodawca był właścicielem maszyn, urządzeń i innych ruchomości, stanowiących wyposażenie piekarni, którą prowadził do śmierci razem z powodem. Składniki te po śmierci ojca sprzedane zostały przez powoda, który nie podzielił się uzyskanymi ze sprzedaży pieniędzmi z pozostałymi spadkobiercami. Należy powodowi zachówek powinien zostać pomniejszony o zatrzymane przez niego kwoty.

Pozwana zakwestionowała żądanie zapłaty odsetek ustawowych od kwoty 150.000,00 zł od dnia 31 grudnia 2014 roku, gdyż odsetki winny być naliczane dopiero od daty wymagalności roszczenia, zaś roszczenie o zachówek staje się wymagalne z chwilą określenia przez sąd jego wysokości.

Na rozprawie w dniu 9 sierpnia 2016 roku (k. 157-158) pełnomocnik pozwanej oświadczyła, że w niniejszej sprawie należy dokonać zaliczenia kwot zatrzymanych przez powoda na zachówek, którego powód się domaga i wniosła o oddalenie powództwa, albowiem powodowie otrzymali zachówek w postaci powołania do spadku i nie przysługuje im roszczenie o uzupełnienie zachowku (czas 00:35:23).

Sąd ustalił i zważył, co następuje:

Bezspornym w sprawie jest, że J. O. zmarł w dniu 19 marca 2010 roku w G.. Spadkodawca w chwili śmierci był żonaty z W. O. i miał troje dzieci: córkę B. O. (pозwaną) oraz syna A. O. i córkę G. K. (powodów w tej sprawie).

Postanowieniem z dnia 1 czerwca 2010 roku w sprawie XIIINs830/10 Sąd Rejonowy Gdańsk-Północ w Gdańsku stwierdził nabycie spadku na podstawie ustawy po zmarłym J. O. przez żonę zmarłego W. O. i dzieci: córkę B. O., syna A. O. i córkę G. K. – w częściach równych, każde z nich po 1/4 spadku wprost.

Dowód: odpis skrócony aktu zgonu k. 7, odpis skrócony aktu urodzenia powódki k. 11, wniosek o stwierdzenie nabycia spadku k. 61, protokół rozprawy z dnia 1 06 2010 roku k. 62-64, postanowienie z dnia 1 06 2010 roku o stwierdzeniu nabycia spadku k. 32, 65, zeznania pozwanej na rozprawie dnia 29 10 2015 roku (czas 00:05:17-00:27:05) oraz dnia 9 08 2016 roku (czas 00:22:47 – 00:32:08).

Od 1990 roku powód wraz ze spadkodawcą prowadził w G. - W. przy ul. (...), w formie spółki cywilnej o równych udziałach, piekarnię pod nazwą (...).

Po śmierci ojca powód w lipcu 2010 roku zamknął piekarnię i sprzedał piec za kwotę 20.000,00 zł, a resztę wyposażenia sprzedał jako złom, za co uzyskał kwotę 2.000,00 zł.

Kwoty uzyskane ze sprzedaży wyposażenia piekarni zostały przyznane przez powódów w piśmie procesowym z dnia 12 listopada 2015 roku k. 78-78a. Ponadto powyższe okoliczności zostały przyznane przez powódów na rozprawie dnia 5 stycznia 2016 roku: powódka (czas 00:10:58 – 00:18:37), powód (czas 00:18:37 – 00:27:41).

Dowód: zeznania pozwanej na rozprawie dnia 29 10 2015 roku (czas 00:05:17-00:27:05) oraz dnia 9 08 2016 roku (czas 00:22:47 – 00:32:08).

W dniu 17 listopada 1994 roku Gmina Miasta G. oddała spadkodawcy i jego żonie w użytkowanie wieczyste działkę nr (...) obszaru 20 m², położoną w G. przy ulicy (...) i sprzedała im posadowiony na niej garaż o nr (...).

W dniu 4 października 2010 roku strony tego postępowania udzieliły swojej matce W. O. pełnomocnictwa do zbycia ich udziałów we współwłasności stanowiącego odrębną nieruchomość tego garażu wraz z prawem użytkowania wieczystego gruntu pod garażem.

W dniu 7 października 2010 roku W. O., działając w imieniu własnym oraz w imieniu stron tego postępowania sprzedała prawo użytkowania wieczystego działki wraz z garażem nr (...) za cenę 17.500,00 zł K. M. i M. K. małżonkom S..

Dowód: akt notarialny z dnia 17 11 1994 roku k. 82-84, pełnomocnictwo z dnia 4 10 2010 roku k. 75-76, akt notarialny z dnia 7 10 2010 roku k. 85-88 akt.

W skład majątku wspólnego spadkodawcy i jego żony wchodziło prawo własności samochodu marki M. (...). Po śmierci spadkodawcy powód sprzedał ten samochód za cenę 18.000,00 zł.

Okoliczność ta została przyznana przez powódów w piśmie procesowym z dnia 12 listopada 2015 roku (k. 78-78a), a ponad to:

Dowód: zeznania pozwanej na rozprawie dnia 29 10 2015 roku (czas 00:05:17-00:27:05) oraz dnia 9 08 2016 roku (czas 00:22:47 – 00:32:08).

W skład majątku wspólnego spadkodawcy i jego żony wchodziło spółdzielcze własnościowe prawo do lokalu mieszkalnego w G. przy ul. (...) w zasobach Spółdzielni Mieszkaniowej (...) w G..

Wartość całego własnościowego prawa do tego lokalu według stanu z dnia otwarcia spadku i cen aktualnie obowiązujących strony zgodnie ustaliły na kwotę 340 000 zł.

Dowód: zaświadczenie z dnia 3 08 2010 r. k. 29 akt SM (...) – luzem w aktach sprawy, pismo pozwanej z dnia 15 01 2016 r. k. 97 akt.

W dniu 21 lipca 2007 roku spadkodawca i jego żona darowali pozwanej prawo własności nieruchomości położonej w S., gmina K., stanowiącą działkę nr (...), obszaru 0.11.00 ha, dla której Sąd Rejonowy w Kartuzach prowadzi księgę wieczystą nr (...), zabudowaną piętrowym, jednorodinnym domem mieszkalnym. W akcie notarialnym strony ustaliły wartość przedmiotu darowizny na kwotę 150.000,00 zł.

Po otrzymaniu darowizny pozwana poczyniła na nią nakłady w postaci doprowadzenia wody i kanalizacji, wyremontowania łazienki, wybudowania kominka wraz z rozprowadzeniem ciepła i wymiany rynien przy wejściu oraz po lewej stronie od wejścia.

Wartość darowizny ustalona według stanu z dnia dokonania darowizny i cen aktualnie obowiązujących wynosił 226.000,00 zł.

Dowód: akt notarialny z dnia 21 07 2207 roku k. 33-34, odpis zwykły księgi wieczystej nr (...) k. 35-36v, zeznania pozwanej na rozprawie dnia 29 10 2015 roku (czas 00:05:17-00:27:05) oraz dnia 9 08 2016 roku (czas 00:22:47 – 00:32:08), opinia pisemna biegłej z zakresu wyceny nieruchomości J. D.k. 110-130, opinia ustna uzupełniająca na rozprawie dnia 9 08 2016 roku (czas 00:06:367 – 00:12:37).

Pismem z dnia 29 listopada 2014 roku powodowie wezwali pozwaną do zapłaty kwot po 75.000,00 zł tytułem zachowku po zmarłym J. O. w terminie 14 dni od doręczenia pisma..

W piśmie z dnia 2 stycznia 2015 roku pozwana B. O. wskazała, iż nie uchyla się od zapłaty na rzecz powodów należnego im zachowku, lecz z uwagi na brak środków pieniężnych nie jest w stanie zadośćuczynić ich roszczeniu.

Dowód: wezwanie do zapłaty k. 8, odpowiedź pozwanej k. 9 akt.

W skład spadku po zmarłym J. O. wchodziły:

- udział 1/2 w prawie własności garażu nr (...) i związany z nim udział 1/2 w prawa użytkowania wieczystego gruntu, na którym posadowiono ów garaż o wartości 8.750,00 zł – cała wartość prawa 17.500,00 zł,
- udział 1/2 prawa własności pieca i wyposażenia piekarni, prowadzonej przez spadkodawcę wraz z powodem w formie spółki cywilnej o wartości 10.000,00 zł i 1.000,00 zł. – cała wartość 20.000,00 zł i 2.000,00 zł,
- udział 1/2 spółdzielczego własnościowego prawa do lokalu mieszkalnego nr (...), położonego w G. przy ulicy (...) o wartości 170.000,00 zł – cała wartość 340.000,00 zł,
- udział 1/2 w prawie własności samochodu osobowego marki M. o wartości 9.000,00 zł – cała wartość 18.000,00 zł,

Wartości te zostały zgodnie ustalone przez strony.

Zatem wartość spadku po zmarłym J. O. wyniosła 198.750,00 zł, a w konsekwencji udział w spadku każdego ze spadkobierców (po 1/4) wyniósł 49.687,50 zł.

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie zeznań pozwanej B. O. przesłuchanej w charakterze strony, dokumentów prywatnych i urzędowych złożonych do akt przez strony oraz opinii biegłej z zakresu wyceny nieruchomości J. D.. Ustalenia poczyniono także na podstawie akt XIIIINs830/10 Sądu Rejonowego Gdańsk Północ oraz akt księgi wieczystej GD1G/00066146/8 tego Sądu oraz akt Spółdzielni Mieszkaniowej (...) w G..

Na podstawie akt XIIIINs830/10 Sądu Rejonowego Gdańsk-Północ, z których dowód przeprowadzono na rozprawie dnia 29 października 2015 roku, ustalono krąg spadkobierców ustawowych po J. O. oraz to, że dziedziczenie po nim nastąpiło na podstawie ustawy przez strony tego postępowania i żonę W. O..

Na podstawie akt księgi wieczystej (...) ustalono stan prawny nieruchomości w postaci garażu nr (...) przy ul. (...) w G., a przede wszystkim to, że stanowił majątek wspólny spadkodawcy i jego żony i że został sprzedany po śmierci spadkodawcy za kwotę 17.500,00 zł.

Na podstawie akt Spółdzielni Mieszkaniowej (...) w G., z których dowód przeprowadzono na rozprawie dnia 9 sierpnia 2016 roku, ustalono stan prawny własnościowego prawa do lokalu mieszkalnego przy ul. (...), a w szczególności to, że przysługiwało ona w chwili śmierci spadkodawcy jemu i jego żonie na prawach wspólności ustawowej majątkowej małżeńskiej.

Ustalenia szczegółowo opisane przy dokonywaniu ustaleń stanu faktycznego poczyniono na podstawie dokumentów urzędowych i prywatnych tam opisanych, złożonych przez strony i uzyskanych przez Sąd. Dokumenty te nie budziły wątpliwości Sądu, a dowód z nich został przeprowadzony na rozprawie dnia 9 sierpnia 2016 roku.

Ustalenia dotyczące kręgu spadkobierców ustawowych, stanu i składu spadku oraz stanu dokonanej darowizny poczyniono na podstawie zeznań pozwanej przesłuchanej w charakterze strony. Zeznania te Sąd uznał za wiarygodne jako konsekwentne i zbieżne ze złożonymi do akt dokumentami.

Na rozprawie dnia 9 sierpnia 2016 roku pominięto dowód z przesłuchania powodów, albowiem powodowie wezwani prawidłowo do osobistego stawiennictwa celem przesłuchania w charakterze strony, na rozprawę nie stawili się i nie usprawiedliwili swojej nieobecności.

Za wiarygodne i całkowicie przydatne dla rozstrzygnięcia sprawy Sąd uznał opinie pisemną i ustną uzupełniającą biegłej z zakresu szacowania nieruchomości J. D.. Biegła ustaliła wartość przedmiotu darowizny na rzecz pozwanej według stanu na dzień dokonania darowizny i cen aktualnie obowiązujących. Metodyka opinii oraz dobór nieruchomości porównawczych były prawidłowe i nie budziły wątpliwości Sądu. Dlatego uznano opinie za wiarygodne. Opinia pisemna nie była zresztą kwestionowana przez strony reprezentowane przez profesjonalnych pełnomocników.

Roszczenia powodów nie są zasadne.

Bezspornym w sprawie jest, że strony oraz W. O. są spadkobiercami ustawowymi J. O., że osoby te nabyły spadek po nim na podstawie ustawy. Ostatecznie bezspornymi były wartości składników spadku w postaci udziałów w 1/2 własnościowego prawa do lokalu przy ul. (...), garażu przy ul. (...) i wyposażenia piekarni. Wartość darowizny została ustalona na podstawie opinii biegłej. Pozwana nie kwestionowała uprawnień powodów do zachowku, kwestionowała natomiast wysokość roszczenia, a ostatecznie twierdziła, że zachówek powodom nie przysługuje z uwagi na wartość należnych im udziałów w spadku.

Na podstawie przepisu art. 991 par. 1 k.c., zstępnym, małżonkowi oraz rodzicom spadkodawcy, którzy byliby powołani do spadku z ustawy, należą się, jeżeli uprawniony jest trwale niezdolny do pracy albo jeżeli zstępny uprawniony jest małoletni - dwie trzecie wartości udziału spadkowego, który by mu przypadął przy dziedziczeniu ustawowym, w innych zaś wypadkach - połowa wartości tego udziału (zachówek). Na podstawie przepisu par. 2 art. 991 k.c., jeżeli uprawniony nie otrzymał należnego mu zachowku bądź w postaci uczynionej przez spadkodawcę darowizny, bądź w postaci powołania do spadku, bądź w postaci zapisu, przysługuje mu przeciwko spadkobiercy roszczenie o zapłatę sumy pieniężnej potrzebnej do pokrycia zachowku albo do jego uzupełnienia.

Zgodnie zaś z przepisem art. 993 k.c., w brzmieniu obowiązującym w dacie śmierci spadkodawcy, przy obliczaniu zachowku nie uwzględnia się zapisów i poleceń, natomiast dolicza się do spadku, stosownie do przepisów poniższych, darowizny uczynione przez spadkodawcę.

Zanim poczynione zostaną szczegółowe rozważania wskazać należy, że swoboda dysponowania majątkiem za życia, na przykład w formie darowizn, czy swoboda testowania pozwala na dowolne dysponowanie majątkiem przez spadkodawcę. Natomiast instytucja zachowku zmierza do zapewniania ochrony praw najbliższych członków rodziny zmarłego. Jest to jedno z podstawowych założeń prawa spadkowego. Obowiązek zaspokojenia roszczeń o zachówek

należy do długów spadkowych, o których stanowi art. 922 par. 3 k.c. Jak wynika z przepisu art. 991 k.c., z prawa do zachowku wynika roszczenie pieniężne skierowane w pierwszej kolejności do spadkobiercy powołanego przez spadkodawcę do dziedziczenia. Rozmiar tego roszczenia uzależniony jest od wielkości udziału spadkowego, jaki przypadłby osobie uprawnionej przy dziedziczeniu ustawowym. Obowiązek zapłaty zachowku powstaje z chwilą śmierci spadkodawcy. Roszczenie o zachówek powstaje wówczas, gdy spadkodawca sam nie zapewnił uprawnionemu należnego mu zachowku, czy to w postaci dziedziczenia, ustanowienia zapisu lub dokonania darowizny. Dopiero w przypadku, gdy uprawniony nie uzyska żadnych korzyści ze spadku powstaje po jego stronie roszczenie w stosunku do spadkobiercy o zapłatę zachowku lub, gdy uprawniony uzyskał korzyść jedynie w części, roszczenie o uzupełnienie zachowku. Zgodnie z przepisem art. 1000 par. 1 k.c., jeżeli uprawniony nie może otrzymać od spadkobiercy należnego mu zachowku, może on żądać od osoby, która otrzymała od spadkodawcy darowiznę doliczoną do spadku, sumy pieniężnej potrzebnej do uzupełnienia zachowku. Jednakże obdarowany jest obowiązany do zapłaty powyższej sumy tylko w granicach wzbogacenia będącego skutkiem darowizny.

Powodowie domagali się od pozwanej zachowku jako od osoby obdarowanej. W toku postępowania okazało się jednak, że tak jak pozwana i matka stron powodowi nabyli spadek na podstawie ustawy, a wartość należnego im majątku spadkowego wynosi po 49.687,50 zł (1/4 z kwoty 198.750,00 zł). Poza istotą tej sprawy jest przy tym kto włada tym majątkiem spadkowym, w szczególności kwotami ze sprzedaży przedmiotów należących do spadku.

W tym miejscu wskazać jedynie należy, że do spadku należały udziały w prawie do lokalu, do garażu, we własności samochodu M., gdyż przedmioty te stanowiły majątek wspólny spadkodawcy i jego żony.

Inna jest sytuacja, gdy chodzi o wyposażenie piekarni w postaci pieca i urządzeń ostatecznie sprzedanych przez powoda w cenie złomu. Z poczynionych przez Sąd ustaleń wynika, że spadkodawca i powód prowadzili działalność gospodarczą w formie spółki cywilnej, w której udziały były równe i przysługiwały im po połowie. Zgodnie z przepisem art. 863 k.c. współwłasność majątku wspólników spółki cywilnej jest współwłasnością łączną. Zgodnie z przepisem art. 33 pkt. 3 k.r.o., do majątku osobistego każdego z małżonków należą m. in. prawa majątkowe wynikające ze wspólności łącznej podlegającej odrębnym przepisom. Dlatego w skład spadku wchodzi cała wartość udziału spadkodawcy w spółce cywilnej prowadzonej z synem. Przy czym skoro udziały wspólników były równe, a majątek spółki został sprzedany przez powoda za 20.000,00 zł (piec) i 2.000,00 zł (pozostałe urządzenia) do spadku wchodzi kwoty 20.000,00 zł i 1.000,00 zł, nie kwestionowane zresztą przez strony.

W konsekwencji Sąd ustalił, że w skład spadku po zmarłym wchodziły:

- udział 1/2 w prawie własności garażu nr (...) i związany z nim udział 1/2 w prawa użytkowania wieczystego gruntu, na którym posadowiono ów garaż o wartości 8.750,00 zł,
- udział 1/2 prawa własności pieca i wyposażenia piekarni, prowadzonej przez spadkodawcę wraz z powodem w formie spółki cywilnej o wartości 10.000,00 zł i 1.000,00 zł,
- udział 1/2 spółdzielczego własnościowego prawa do lokalu mieszkalnego nr (...), położonego w G. przy ulicy (...) o wartości 170.000,00 zł,
- udział 1/2 w prawie własności samochodu osobowego marki M. o wartości 9.000,00 zł,

Zatem wartość spadku po zmarłym J. O. wyniosła 198.750,00 zł, a w konsekwencji udział w spadku każdego ze spadkobierców (po 1/4) wyniósł 49.687,50 zł.

Jednocześnie, Sąd uznał, iż do spadku należy doliczyć, zgodnie z art. 993 k.c., połowę wartości nieruchomości, położonej w S. darowanej pozwanej nie tylko przez spadkodawcę ale i przez matkę stron. Jej darowizna nie podlega bowiem doliczeniu do spadku. Doliczona darowizna nie jest przy tym darowizną, o jakiej mowa w art. 994 k.c. Dlatego wbrew stanowisku powodów zaprezentowanemu w pozwie, do spadku nie można doliczyć całej wartości darowizny.

Wartość przedmiotu całej darowizny Sąd ustalił na kwotę 226.000,00 zł, na podstawie nie kwestionowanej przez strony opinii biegłej z zakresy wyceny nieruchomości.

Przy obliczaniu wysokości zachowku należy ustalić czystą wartość spadku jako różnicę między wysokością aktywów wchodzących w skład spadku a wysokością długów spadkowych. Jednakże, strony w toku postępowania nie wskazywały na jakiegokolwiek dług spadkowy, zatem Sąd nie brał ich pod uwagę przy rozstrzygnięciu sprawy.

Na podstawie wszystkich opisanych wyżej dowodów Sąd ustalił wartość czystą spadku po zmarłym J. O. na kwotę 198.750,00 zł. Do kwoty tej należy doliczyć kwotę 113.000,00 zł. odpowiadającą połowie wartości darowizny otrzymanej przez pozwaną od spadkodawcy i jego żony. W rezultacie substrat zachowku wyniósł 311.750,00 zł, a zatem zachówek należny powodom to kwoty po 38.968,75 zł ($1/4$ z 311.750,00 zł = 77.937,50 zł x $1/2$ = 38.968,75 zł). Powodom przysługiwał bowiem zachówek ustalony jako połowa wartości udziału jaki przypadałby im w wyniku dziedziczenia. W chwili śmierci spadkodawcy nie byli oni ani małoletni ani trwale niezdolni do pracy.

W konsekwencji należny powodom zachówek jest niższy od wartości ich udziałów w majątku spadkowym, zatem nie mają oni podstaw do żądania jego uzupełnienia od pozwanej jako osoby obdarowanej przez spadkodawcę.

Dlatego w punktach 1 i 2 wyroku oddalono roszczenia powodów jako bezzasadne orzekając na podstawie przepisów art. 991 k.c., art. 993 k.c. i art. 1000 par. 1 k.c. stosowanych, a contrario.

O kosztach postępowania Sąd orzekł jak w punktach od 3-6 wyroku na podstawie przepisów art. 98 par. 1 i 3 k.p.c., art. 108 par. 1 k.p.c. zgodnie z zasadą odpowiedzialności za wynik procesu.

Jako, że powodowie przegrali proces w całości Sąd obciążył powodów całością kosztów, jakie powstały w toku postępowania, to jest kosztami zastępstwa procesowego dla pozwanej oraz kosztami opinii biegłej.

Na koszty procesu złożyły się: opłata stosunkowa od pozwu w wysokości 7.500,00 zł (uprzednio uiszczona przez powodów), wydatki związane z wynagrodzeniem biegłego z zakresu wyceny nieruchomości w łącznej wysokości 2.180,22 zł (2.062,25 zł za wydanie opinii pisemnej i 117,97 zł za wydanie uzupełniającej opinii ustnej) oraz koszty zastępstwa procesowego stron. Jednocześnie, Sąd zważył, iż powodowie uścili zaliczkę na koszty opinii biegłej w wysokości 1.800,00 zł.

Zatem w pkt. 3 i 4 wyroku Sąd zasądził od powódki G. K. i od powoda A. O. na rzecz pozwanej po 3.608,50 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego, ustalonego na podstawie przepisu par. 6 pkt. 6 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 roku w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez adwokata ustanowionego z urzędu. Ponieważ od złożonego przez pozwaną pełnomocnictwa uiszczono opłatę 17 zł rozdzielono ją pomiędzy pozwanych po połowie.

Mając na uwadze, iż powodowie uścili tytułem zaliczki kwotę 1.800,00 zł, Sąd w pkt. 5 wyroku nakazał ściągnąć od powodów na rzecz Skarbu Państwa Sądu Okręgowego w Gdańsku kwotę 262,25 zł tytułem brakujących kosztów pisemnej opinii biegłego.

Natomiast, w pkt. 6 wyroku, na podstawie przepisu art. 108 par. 1 k.p.c., Sąd pozostawił orzeczenie w zakresie kosztach opinii ustnej biegłej J. D. Referendarzowi Sądowemu Sądu Okręgowego w Gdańsku, albowiem na dzień wydania wyroku postanowienie z dnia 9 sierpnia 2016 roku przyznające biegłej wynagrodzenie za wydanie tejże opinii było nieprawomocne. Jednocześnie określono zasadę tego orzeczenia poprzez obciążenie powodów tymi kosztami w całości.